

Trocha jadrnosti neuškodí

OSLAVY MASOPUSTU V OKOLÍ HLINSKA

Český masopust, to není fašank na rozezpívaném Slovácku. Nečekejte, že si lusknete mezi prsty a na konci sloky se přidáte se zvoláním jujujuj. Tady budete spíše utíkat před maškarami, když se rozhodnou vás zmalovat černotou ve tváři či poválet ve sněhu. Ale nebojte se, zatváříte-li se hodně nepřístupně, „vrhnou se“ na někoho jiného...

Tři kobyly vedou celý průvod, následují je rasové, Turci, kominíci, laufr, žena a další postavy, na konci zástupu vyhrává dechovka. Takový je masopustní průvod ve Svitavách. Před starou radnicí masopustníky očekává starosta. Laufr se ženou mu předávají žádost o povolení průvodu, prý se budou chovat slušně a na nikoho nezapomenou...

Česká tradice

Končiny neboli vostatky, tak se nazývá zdejší staročeský masopust. V několika vesnicích v okolí Hlinska v Čechách, ve Vortově, Studnici, Hamrech či v Blatnu, dnes už spojeném s Hlinskem, se dochoval ve výrazné podobě. „Jeho maškary téměř beze změny známe už na počátku minulého století. Nemáme pamětníka, který by to nepamatoval,“ tvrdí starosta Vortové Jaroslav Šmahel.

Záznamy o vostatkách prý v kronikách chybí. „Nedochovaly se příliš staré. Vortová byla poznamenána přesídlením. Dnes tady žije na dvě stě padesát obyvatel. V minulosti i dvojnásobek,“ doplňuje František Zdražil, vortovský radní a masopustní kobyla... „Lidé nacházeli obživu prací v lesích. Ani sedláci nebyli příliš bohatí. A masopustní obchůzka, za kterou se dostala třeba vajíčka, byla právem těch chudších. Na kroje maškar použili to, co našli v přírodě. Klobouky zdobí vycpaný pták. Dnes se změnil nejvýše použitý materiál. Látky jsou už i umělé,“ dodává.

Folkloristé usilují o to, aby masky z Hlinecka byly zapsány pod patronací UNESCO jako uchování lidové kultury. Vortovští bývají často zváni do skanzenu na Veselém kopci.

Každá maškara má svoji roli

Mluvicím průvodu je laufr neboli strakatý, to podle bílého obleku pošítoho kousky barevné látky. Žádá o povolení obec i každého majitele domku, kam maškary zavítají. Zatancují, dostanou odměnu. Tu vybírá žena s košíkem. „Snažíme se, aby všechny postavy byly původní. Někde chodí i medvěď, ale ve Vortově to nepamatujeme. Holky do průvodu nepatří, to je jen chlapecká záležitost,“ říká starosta.

Na náměstí zatím tancují čtyři turci, dva v červeném, dva v modrém. Mají vysoké zdo-

bené klobouky, na hrudi i na zádech ozdoby. Bývali to odvedenci, dnes jsou alespoň v jejich věku. „Kdysi jsme měli jen modráky,“ vzpomíná Jaroslav Šmahel. „Druhá dvojice byla v červených tepláčkách. A pokud jste je nekoupili současně, nesehnali jste už stejný odstín.“

Rasové jsou celí v bílém s červenými šňůrami, vypadají jako pás špekáčků. Škraboška s nápadným červeným nosem skryje tvářičky. V ruce svírají ježovici. Hůl, jež kdysi měla na konci připevněnou ježčí kůži. A účel? „Ženy se tím popichují v intimních místech,“ vysvětluje člen souboru. Dnes už je na konci

hole vyfrézovaná rýha, ve které má popojíždět drátek. Rasové se však zejména věnují léčbě. Původně býval předmětem zájmu rasů dobytek. Kdo ale chová dnes doma krávu či koně? Nezbyvá než léčit přihlížející. Vybavení jsou snad skutečným stetoskopem, hledají „spodní proudy“ a ordinují zázračné tabletky. Vypadají jako lentilky...

Na kominíky pozor!

A pak jsou tady kominíci. Hoši celí v černém, byt s krajkami. Mohou se věnovat kamnům i komínům. Pokud nemáte černou šmouhu